

BRABANTSCHE YEESTEN

JAN VAN BOENDALE EN WEIN VAN COTTHEM,
BRABANTSCHE YEESTEN. BRABANT, 2DE HELFT 15DE EEUW,
PERKAMENT, 270 FOLIO'S, 315 X 225 MM.

CATALOGUSNUMMER: B 15828 / AFBEEELDING: FOLIO 1r.

In de jaren 1315-1316, toen het hertogdom Brabant werd geteisterd door hevige regens, hongersnood en epidemieën, begon de Antwerpse stadssecretaris Jan van Boendale aan een grootschalig historiografisch project. In 5 boeken, samen 12.000 verzen lang, beschreef hij de geschiedenis van de hertogen van Brabant. Hij begon bij Pepijn van Landen († 640) en het hoogtepunt vormde het relaas over Karel de Grote, voorvader van de latere hertogen. Nadat hij zijn eerste versie had afgevoerd, bleef Boendale aan de tekst schaven. Die werd telkens weer uitgebreid en geactualiseerd en vormt daardoor één van de belangrijkste bronnen voor de regeerperiode van hertog Jan III (1312-1355).

Ook na de dood van Jan van Boendale werd er verder gewerkt aan de *Brabantsche yeesten*. In de 15de eeuw schreef kapelaan Wein van Cotthem in opdracht van het Brusselse stadsbestuur een zesde en zevende boek, waarmee het verhaal werd doorgetrokken tot 1430, het jaar waarin het hertogdom Brabant opging in het rijk van Filips

de Goede van Bourgondië. De *Brabantsche yeesten* telde toen al meer dan 50.000 verzen en genoot een enorm gezag. De Bourgondische hertog liet een Latijnse bewerking maken en een vertaling in het Frans.

Vergeleken met andere handschriften van de *Brabantsche yeesten*, oogt het Antwerpse exemplaar niet zo spectaculair. De tekst is netjes gekopieerd in twee kolommen, maar kleurrijke miniaturen of kostbaar bladgoud treft men hier niet aan. Interessant is het handschrift vooral door de inhoud. Naast een unieke versie van de *Brabantsche yeesten* bevat deze codex ook enkele excerpten uit de *Cornicke van Brabant* van Hennen van Merchtenen.

De passage over de dood van hertog Anton in de slag bij Azincourt, die Hennen na 1415 aan zijn tekst toevoegde, is enkel hier overgeleverd. Heel opmerkelijk is ook het begin van de codex. De kroniek start niet bij Pepijn van Landen of diens vader Karloman, maar bij Noach. Oorspronkelijk behoorde dit begin niet tot de *Brabantsche yeesten*.

Het is de opening van *Godevaert metten baerde*, een historische roman die omstreeks 1312 werd opgedragen aan hertog Jan III, maar sindsdien groten deels verloren ging.

REMCO SLEIDERINK

literatuur / literature

- Robert Stein, *Politiek en historiografie. Het ontstaansmilieu van Brabantse kronieken in de eerste helft van de vijftiende eeuw*, Leuven, 1994.
- Remco Sleiderink, *De stem van de meester. De hertogen van Brabant en hun rol in het literaire leven (1106-1430)* (Amsterdam, 2003), pp. 108-120, 145-148, 152-155.
- Een editie van de *Brabantsche yeesten* is te vinden op internet: www.dbnl.nl/tekst/boen001brab01/

BRABANTSCHYEESTEN

JAN VAN BOENDALE AND WEIN VAN COTTHEM,
BRABANTSCHYEESTEN. BRABANT, 2ND HALF 15TH CENTURY,
PARCHMENT, 270 FOLIOS, 315 X 225 MM.

CATALOGUE NUMBER: B 15828 / ILLUSTRATION: FOLIO 1r.

In 1315 or 1316, when the Duchy of Brabant was plagued by torrential rain, famine and epidemics, the town clerk of Antwerp, Jan van Boendale, started on a grand historiographic project. In five books, totalling twelve thousand verses, he described the history of the Dukes of Brabant. He started with Pepin of Landen († 640), but the highlight was the account of Charlemagne, ancestor of the later dukes. Boendale continued to polish the work after he had completed the first version. He thereby constantly expanded and updated it, which makes it one of the most important sources on the reign of Duke John III (1312-1355).

Work on *Brabantsche yeeستن* even continued after Jan van Boendale's death. In the 15th century the chaplain Wein van Cotthem was commissioned by the city council of Brussels to write a sixth and a seventh volume, taking the story up to 1430, when the Duchy of Brabant was absorbed

into the dominion of Philip the Good of Burgundy. At that point the *Brabantscheyeesten* already contained more than fifty thousand verses and had tremendous authority. The Duke of Burgundy had a Latin adaptation made, and a French translation.

Compared with other manuscripts of the *Brabantsche yeeستن*, the Antwerp copy is not very spectacular in appearance. The text is neatly copied in two columns, but no colourful miniatures or precious gold leaf are to be found there. It is mainly of interest for its content. In addition to a unique version of the *Brabantsche yeeستن* this codex also contains some extracts from the *Cornicke van Brabant* by Hennen van Merchtenen. This is the only version in which the passage on the death of Duke Anthony at the Battle of Agincourt, which Hennen added to his text after 1415, has been handed down to us. The beginning of

the codex is also quite remarkable. The chronicle does not commence with Pepin of Landen or his father Karloman, but with Noah. This starting point was not originally part of the *Brabantsche yeeستن*. It is the opening section of *Godevaert metten baerde*, an historical novel dedicated to Duke John III in about 1312 and since then largely lost.

REMCO SLEIDERINK